Hebreerbrevet
Inledning

Introduktion: Brevet är mycket välskrivet och innehåller den största variationen av grekiska ord som något nytestamentligt brev har. Titeln ”till hebréerna” finns inte i de äldsta manuskripten, men beskriver brevet fint och kan ha använts av författaren. Brevet riktar sig till hebréer, och då i bemärkelsen ett folk som är på vandring, på väg till löfteslandet. Brevet innehåller många citat från GT.

Genre:

Uppmuntran och brev, se Heb 13:22.

Struktur:

Brevet är fint strukturerat och skrivet som en kiasm, där man rör sig inåt mot det heligaste, på samma sätt som även Tredje Moseboken är uppbyggd.

Skrivet: Omkring år **60-65 e.Kr.** Det är troligt att brevet är skrivet före templets förstörelse, 70 e.Kr., eftersom offren nämns i presens och verkar pågå, se Heb 8:4; 9:6; 12:27; 13:10. Om brevets mottagare är kristna i Italien, verkar inte Neros blodiga förföljelser, 64 e.Kr., ännu ha inträffat.

Till: Okänd plats, troligen Rom, Italien.

Ingen mottagare anges, men eftersom de som lämnat Italien hälsar är det troligt att brevet är riktat dit, se Heb 13:24. De äldsta citaten från brevet kommer från Clemens I av Rom och är skrivna 96 e.Kr., vilket också pekar på Rom som

brevets destination. Brevet nämner fängelser och att de troendes tillgångar konfiskerats, vilket indikerar att mottagarna bodde i en central romersk stad.

Från: Okänd plats, troligtvis Mindre Asien, kanske Efesos. Anledningen till den gissningen är referensen till Timoteus i Heb 13:23. Han var till största delen verksam i Efesos. Han är också känd bland de troende i Rom där han var tillsammans med Paulus.

Författare: Okänd.

Författaren har ibland antagits vara Paulus, men brevet har inte någon inledning som alla andra Paulus brev brukar ha. Avslutningen ”Nåd åt er alla” är däremot lik. Dock utesluter inte det Paulus som författare, en duktig författare kan skriva i olika stilar. Brevet har många citat från GT, men till skillnad från Paulus brev är citaten hämtade från Septuaginta, den grekiska översättningen av de hebreiska texterna. I Paulus andra brev översatte han dem oftast själv från hebreiskan. Detta talar i så fall för t.ex. Lukas eller Barnabas som författare. Martin Luther föreslår Apollos. Paulus brukar säga att han är en apostel och själv har hört från Jesus, men i Heb 2:3 står det ”vi har fått bestyrkt av dem som hört honom”. Samtidigt skriver Petrus i 2 Pet 3:15 om hur ”Paulus har skrivit till er” där er refererar till judar, dvs. hebréer! Petrus bekräftar alltså att åtminstone ett brev skrivits av Paulus till hebréerna, men om det är detta brev till hebréerna vet vi inte!

Gud har talat genom sin son

1 För länge sedan talade Gud många gånger *[i olika uppenbarelser där varje fragment har sin del av sanningen]* och på många sätt till fäderna genom profeterna,
2 men nu i dessa sista *(ordagrant: ”eskatologiska”)* dagar talade han till oss genom sin Son, som han satte till arvinge över allt *(som han gav äganderätten till alla ting)*. Genom honom har han också skapat tidsåldrarna *(universum, världen, tidsepokerna)*.
3 Han som är härlighetens strålglans *(”avglans”, återskeen) [Jesus reflekterar Guds härlighet och ära]* och hans väsens avbild *(exakta kopia/uttryck) [har Guds natur ingraverad]* och som bär allt med sitt mäktiga *(med kraften i sitt)* ord *(gr. rhema)* – sedan han genom sig själv renat oss från synderna *(utfört syndernas rening)* – satte sig ner på Majestätets högra sida i höjden.
4 Han blev mycket mäktigare än änglarna, då han ärvt ett mycket högre namn än deras.

Jesus är mäktigare än änglarna (1:5-2:18)

Sju citat som bekräftar att Jesus är högre än änglarna

[Änglar utgjorde en viktig del inom judendomen. Anledningen var att tusentals änglar fanns med när Mose fick undervisningen (Torah) på berget Sinai, se 5 Mos 33:2; Ps 68:17; Apg 7:53; Gal 3:19. Eftersom en stor del av brevet används för att visa att Jesus är högre än änglarna måste det varit ett viktigt ämne. Fyndet av dödahavsrullarna har gett inblick i lärorna hos den judiska inriktning

som hade flyttat ut till Qumran vid Döda havet. De praktiserade tillbedjan av änglar. Ängeln Mikael hade t.o.m. högre status än den kommande Messias. Det är inte omöjligt att liknande tankar smugit sig in hos mottagarna av Hebreerbrevet. Författaren börjar med att lägga grunden utifrån Skriften att Jesus också är Gud.]

5 För till vilken av änglarna har Gud någonsin sagt:

Du är min Son,
i dag har jag fött dig? *[Ps 2:7]*

eller på ett annat ställe *[från profeterna]*:

Jag ska vara hans Fader,
och han ska vara min Son? *[2 Sam 7:14]*

6 När han åter igen ska föra sin förstfödde Son till världen *(den bebodda delen av jorden)* säger han:

Alla Guds änglar ska tillbe *(hylla, falla ner på sina knän inför)* honom. *[Ps 97:7]*

7 Om änglarna säger han:

Han gör sina änglar till vindar
och sina tjänare till eldslågor. *[Ps 104:4]*

8 Men om Sonen säger han:

Gud, din tron består i evigheters evighet,
och ditt rikes spira är rättens spira.
9 Du älskar rättfärdighet
och hatar orättfärdighet.
Därför, Gud, har din Gud smort dig med glädjens olja *(olja av jublande glädje)*
mer än dina medbröder. *[Ps 45:7-8]*

10 Och

I begynnelsen lade du, Herre, jordens grund,
och himlarna är dina händers verk.
11 De *[himlarna]* ska gå under,
men du ska bestå.
De ska alla nötas ut
som en mantel *(den vanliga ytterklädnaden – gr. himation)*,
12 som ett draperat tyg *[huvudbonad eller mantel]*
ska du rulla *(vika)* ihop dem *[himlarna]*
och de ska bytas ut
som en mantel *(gr. himation)*.
Men du är densamme,
och dina år har inget slut. *[Ps 102:26-28]*

13 Och till vilken av änglarna har han någonsin sagt:

Sitt på *(utifrån – gr. ek)* min högra sida
tills jag lagt dina fiender som en pall under dina fötter? *[Ps 110:1]*

14 Är inte änglarna andar i Guds tjänst, utsända för att hjälpa *[skydda]* dem som ska ärva frälsningen?

2

Varning – driv inte bort från tron

[Nu följer den första av fem varningar i detta brev. För de andra, se Heb 3-4; 5:11-6:20; 10:19-39; 12. Brevets mottagare var tröga att höra och omogna, se Heb 5:11-12. Risken fanns att de skulle falla bort från tron. Ordet "driver bort" är ett ovanligt ord och används bara här i NT. Författaren kan ha haft Ords 3:21 i åtanke. I den grekiska översättningen av den versen används detta ord i uppmaningen att bevara sunt förnuft och gott omdöme. Författaren inkluderar sig själv i varningen, ordet "vi" förekommer totalt fem gånger i vers 1 och 3. I Heb 6:19 finns svaret på hur man inte driver i väg, tron och hoppet på Jesus liknas där vid ett ankare.]

1 Därför *[eftersom Jesus, som förmedlar det nya förbundet, är högt över alla änglar, se Heb 1:5-14]* måste vi så mycket mer ta vara på *(uppmärksamma)* det vi har hört, så att vi inte driver bort med strömmen *[omgivningens rådande opinion]*.
2 För om redan det ord som gavs genom änglar *[Moses instruktioner, se Apg 7:53]* stod fast och varje överträdelse och olydnad fick sitt rättvisa straff,
3 hur är det då möjligt att vi ska komma undan *[Guds dom]* om vi försummar en sådan frälsning? Den förkunnades först av Herren och bekräftades sedan för oss av dem som hade hört honom.

4 Gud gav ju också sitt vittnesbörd, genom tecken
och under och olika kraftgärningar och genom
att dela ut *(en fördelning av)* den helige Ande
efter sin vilja.

Jesu mänskliga sida gör honom inte mindre mäktig

5 För det är inte under änglar han har lagt
den kommande världen *(den bebodda delen av jorden)* som vi talar om. *[Då Människosonen kommer att regera i tusenårsriket.]*
6 På ett ställe har någon *[syftar troligtvis på David, se Ps 8:1]* vittnat:

Vad är då en människa
att du tänker på henne,
eller en Människoson
att du tar hand om honom?
7 En liten tid lät du honom
vara lägre än änglarna,
med härlighet och ära
krönte du honom.
8 Allt lade du under hans fötter.

[Ps 8:5-7. Denna psalm handlar generellt om människans roll i skapelsen. Här används den i ett messianskt och eskatologiskt perspektiv.]

För när han *[Gud]* lade allting under honom, har
han inte lämnat något som inte är underlagt
honom *[under människans kontroll, se 1 Mos 1:28]*, men ännu ser vi dock inte att allt har lagts
under honom.
9 Men vi ser Jesus, som för en kort tid hade
lägre rang än änglarna, men nu är krönt med

härlighet och ära på grund av sitt lidande och
sin död, så att han genom Guds nåd smakade
(upplevde) döden för alla.

10 Det var värdigt honom *(det enda lämpliga*
och helt passande) att han, som är orsaken till
att allt finns och genom vilken allt existerar,
när han ville föra många söner och döttrar
till härlighet, blev upphovsmannen *(den förste)*
som leder dem till frälsning *(räddning, befrielse,*
helande) genom lidande.
11 Jesus som helgar och de som helgas har alla
en och samme Far. Därför skäms han inte för att
kalla dem syskon *(bröder och systrar)*,
12 när han säger:

Jag ska förkunna ditt namn för mina syskon
(bröder och systrar),
mitt i församlingen ska jag lovsjunga dig. *[Ps*
22:23]

[I vers 10, 11 och 12 används den grekiska
maskulina inklusiva pluralformen. I grekiskan
tilltalas en grupp med enbart kvinnor med feminin
pluralform. På motsvarande sätt en grupp män
med maskulin pluralform. Samma maskulina
form används också om en blandad grupp med
både kvinnor och män. Alltså är det samman-
hanget som avgör om det grekiska ordet söner/
bröder också inkluderar döttrar och systrar.
Eftersom sammanhanget här är frälsningen så
är det uppenbart att den gäller både män och
kvinnor.]

13 Han säger också:

Mitt hopp står till honom. *[Jes 8:17]*

och vidare *[i nästa vers]*:

Se, här är jag och barnen som Gud har gett mig. *[Jes 8:18]*

14 Då nu barnen *[Guds barn]* är av kött och blod fick även han *[Jesus]* på liknande sätt del av detta *[mänsklig natur]*, för att han genom sin död skulle förgöra *(avsätta)* djävulen som hade döden i sitt våld,
15 och fullständigt frigöra dem som av fruktan för döden levt som slavar *(varit bundna)* i hela sitt liv.
16 För som vi alla vet är det inte änglar han upprättar, utan det är Abrahams barn *(säd)* som han upprättar *(hjälper, tar sig an)*.

17 Därför var det nödvändigt att han blev lik sina syskon *(bröder och systrar)* på alla sätt *(i alla avseenden)*, för att bli en barmhärtig *(nådefull)* och trofast *(trogen)* överstepräst i sin tjänst inför Gud, för att försona folkets synder.
18 Eftersom han själv blev frestad när han led, kan han hjälpa *(höra ropet på hjälp och skynda att undsätta)* dem som frestas.

[Jesus blev frestad på alla områden, se Heb 4:15-16. I Getsemane bad han ”inte som jag vill, utan som du vill”, se Matt 26:39. Gud vet om

våra prövningar, inte bara som Gud, utan också som människa. Ordet för hjälp är boetheo som bara används åtta gånger i NT. Det består av två ord: boe som betyder ”ropa”, och theo som betyder ”springa”. Ursprungligen betydde ordet ”att springa till någon i nöd för att hjälpa” och ”att skynda till undsättning till någon som är betryckt”, för att sedan få den mer generella betydelsen ”att hjälpa”.]

3

Jesus är mäktigare än Mose (3:1-4:13)

1 Därför, heliga syskon *(bröder och systrar i tron)*,
delaktiga i den himmelska kallelsen, se noga på
den apostel *(budbärare)* och överstepräst som vi
bekänner, Jesus.
2 Se hur han alltid är trogen mot Gud som insatte
honom *[till apostel och överstepräst]*, på samma
sätt som Mose var trogen i hela Guds hus *(Guds
andliga familj) [4 Mos 12:7]*.
3 För Jesus förtjänar mycket större ära än Mose,
på samma sätt som den som bygger ett hus
förtjänar mycket större ära än själva huset.

[Jesus kallas ofta överstepräst, men detta är enda gången i NT han benämns apostel. Samma grekiska ord apostello används i berättelsen där Mose kallas och ”sänds” av Gud att gå till farao, se 2 Mos 3:10.]

4 Alla hus har en byggmästare, men Gud är den
som byggt allt *(han är arkitekten och den som*
uppfört och inrett allt).
5 Visst var Mose trogen i Guds hus som en
tjänare, för att vittna om det som skulle talas
om senare.
6 Men den Smorde *(Messias, Kristus)* var trogen
över Hans *[sin egen Fars]* hus *[inte bara som en*
tjänare som Mose, utan] som en Son. Det är vi
som nu är detta hus, om vi behåller *(är uthålliga*
och håller fast vid) den frimodighet och stolthet
som vårt hopp ger oss *(det vi fritt och glatt talar*
om).

Varning – förhärda inte hjärtat och tappa inte tron (3:7-4:13)

[Nu följer den andra varningen av fem i detta brev. Till skillnad från den första varningen som handlade om att ouppmärksamt driva ifrån tron, se Heb 2:1-4, handlar denna om att inte medvetet förhärda sitt hjärta. Författaren tar israeliternas uttåg ur Egypten och deras ökenvandring som varnande exempel.

Israeliterna var fast i Egyptens slaveri, som är en bild på synden. På samma sätt som de blev befriade genom ett lamms blod, befriar Jesus – Guds Lamm – från syndens slaveri, se Kol 1:13-14. Det var inte Guds vilja att de skulle vara kvar i öknen, men när de kom fram till gränsen till Kanaans land började de tvivla på löftet, se 4 Mos 13-14. En vandring som kunde ta 11 dagar tog 40 år, och en hel generation dog i öknen utan att inta landet och komma in i vilan. Att korsa Jordanfloden och komma in i trons vila

representerar för en kristen att få del av det andliga arvet i Jesus, se Ef 1:3, 11, 15-23. På samma sätt beskriver ökenvandringen en kristen som tvivlar på Guds löften.]

7 Därför säger den helige Ande *[som inspirerade psaltarpsalmens författare att skriva]*:

I dag, om ni hör hans röst,
8 förhärda inte era hjärtan som vid upproret *(förbittringen, provokationen) [vid Refidim, då man var utan vatten, se 2 Mos 17:1-7]*,
under prövningens dag i öknen,
9 där era fäder frestade mig
och prövade mig fast de sett mina gärningar i fyrtio år.
10 Därför var jag förbittrad *(vred – gr. prosochthizo)* på det släktet,
och jag sa: De är ständigt vilsna i sina hjärtan,
de känner inte mina vägar.
11 Så svor jag i min vrede:
De ska aldrig komma in i min vila.

[Citat från Ps 95:7-11. På samma sätt som Paulus skriver att hela Skriften är utandad och inspirerad av Gud, se 2 Tim 3:16, bekräftar Hebreerbrevet att den helige Ande inspirerade författaren av denna psalm, se även 2 Pet 1:21.]

12 Se till *(var ständigt på er vakt)*, syskon *(bröder och systrar i tron)*, så att ingen av er har ett ondskefullt hjärta av otro *(att ni inte drivs av*

utstuderad otro i hjärtat) och avfaller från den levande Guden.

[Det är skillnad att tvivla ibland och att "ha otro i hjärtat", det är inte vad Paulus har i åtanke här. Ordet för ondskefull är inte det abstrakta ondska (gr. kakos) utan en utstuderad, aktiv ondska (gr. poneros). Otro (gr. apistia) står i genitiv, vilket beskriver ett hjärta kontrollerat av otro. Där den sammanslagna meningen blir "ett ondskefullt otroshjärta".]

13 Uppmuntra i stället varandra varje dag, så länge det heter "i dag" *[då det är möjligt att bli frälst, se vers 7]*, så att ingen av er förhärdas genom syndens makt att bedra.
14 Vi har del av *(är vän med)* den Smorde *(Messias, Kristus)*, om vi stadigt håller fast vid vår första tillförsikt ända till slutet.

15 Det heter:

I dag, om ni hör hans röst,

förhärda inte era hjärtan som vid upproret *(förbittringen, provokationen)*.
[Ps 95:7-8, första delen i psalmen som citeras i vers 7-11.]

[Nu kommer tre frågor som successivt följer nyckelorden från Psalm 95 (uppror, förbittrad och vila, se Ps 95:8, 9, 10, 11). Frågorna besvaras med en ny fråga. Se även 4 Mos 14.]

16 Vilka var det då som hörde men ändå gjorde
uppror *(förbittrade, provocerade) [vers 8 och 15]*?
Var det inte alla de som Mose förde ut ur
Egypten?

17 Vilka var han förbittrad *(vred – gr.
prosochthizo) [vers 10]* på i fyrtio år?
Var det inte på dem som syndade och blev
liggande som lik i öknen?

18 Vilka gällde hans ed ”att de aldrig skulle
komma in i hans vila” *[vers 11]*,

om inte dem som *[hade lyssnat på Guds ord men]* vägrade lyda?

19 Vi ser alltså att de inte kunde komma in på
grund av otro *(gr. apistia). [Ordet ”otro” är
placerat sist i versen och ger betoning. Jfr vers
12 som talar om ett hjärta styrt av otro.]*

4

1 *[Sista delen i Ps 95, som citerades i Heb 3:11
handlar om Guds vila.]* När nu ett löfte finns kvar
om att få komma in i hans vila, låt oss då akta
oss så att ingen av er visar sig gå miste om det.
2 För det glada budskapet har blivit predikat
för oss också, på samma sätt som för dem
[israeliterna i öknen]. Men för dem blev bud-
skapet de hörde till ingen nytta, eftersom de inte
kombinerade *(förenade, blandade)* det med tro.

3 Det är vi som tror som går in i vilan. Herren
säger:

Så svor jag i min vrede:

De ska aldrig komma in i min vila. *[Ps 95:11]*

Ändå har hans verk stått färdiga sedan världens
nedkastande *[gr. apo kosmos katabole – dvs.
från syndafallet då Guds ordnade världssystem
raserades]*,
4 för på ett ställe säger han om den sjunde dagen:
Och Gud vilade på den sjunde dagen från alla
sina verk. *[1 Mos 2:2]*
5 *[Tillbaka till den text som jag citerade tidigare
från Psaltaren.]* Här säger han: ”De ska aldrig
komma in i min vila.” *[Ps 95:11]*
6 Det står alltså fast att vissa går in i vilan, och att
de som först fick höra evangeliet inte kom in på
grund av olydnad *[som är det synliga resultatet
av otro]*.
7 På nytt bestämmer han en speciell dag, *[ett nytt]*
”i dag” *[då det är möjligt att få gå in i vilan,
se Heb 13:7]* när han talar genom David långt
senare *[omkring femhundra år efter Josua och
intåget i löfteslandet]* i de orden som redan har
citerats:

I dag, om ni hör hans röst,

förhärda inte era hjärtan. *[Ps 95:7-8]*

8 *[Denna vila syftade inte på hur israeliterna kom
in i landet Kanaan.]* För om Josua hade fört dem

in i vilan *(då man vilar från arbete)*, skulle Gud
inte senare ha talat om en annan dag.
9 Alltså kvarstår en sabbatsvila för Guds folk.
[Detta är enda gången ordet sabbatsvila, gr. sabbatismos, används. Det beskriver en fulländad vila, se Upp 14:13.]
10 Den som går in i hans *[Guds]* vila får vila sig
från sina gärningar, liksom Gud vilade från sina.
11 Låt oss därför sträva efter att komma in i den
vilan, så att ingen kommer på fall som de och
blir ett exempel på olydnad.

12 För Guds ord *(gr. logos)* är levande och
verksamt *(aktivt, effektivt, kraftfullt – gr. energes)*
och skarpare *[mer genomträngande och hjälper långt mer]* än något tveeggat svärd. Det tränger
till och med igenom så långt att det delar *(skiljer, särar) [orsakar en separation av]*

själ och ande,
både leder och märg *[i plural: "märgmassor"]*,

och urskiljer *(kritiskt granskar; urskiljande kan döma mellan)* hjärtats

tankar *(känslosamma överväganden; reflektioner)*
och uppsåt *(intentioner; moraliska insikter) [där idéer och uppfattningar föds]*.

[Grekiskans ordagranna innebörd av ett tveeggat svärd är "ett svärd med två mynningar/munnar/kanter" ("mynning" som i ordet "flodmynning"

från grekiskans distomos; dis som betyder dubbel och stoma som betyder mun/mynning – används bl. a om kanten på något). Ordet som utgår från Guds mun utgör den ena sidan av svärdet och när vi med vår mun talar ut Guds ord utgör det den andra sidan. Versen har tre ordpar: själ/ande, leder/märg och hjärtats tankar/uppsåt. I centrum står det som har att göra med kroppens skelett – det är osynligt för ögat, men påverkar ändå hela kroppen. Ordningen i varje par visar att leden illustrerar själ och tankar och märgen i det inre ande och uppsåt. På samma sätt som leden är rörlig är själen ombytlig och de känslosamma tankarna föränderliga. Och liksom märgen producerar blodkroppar inuti den fasta benstommen och är källan till liv, se 3 Mos 17:11, så utgör människans ande hennes inre liv. En människas innersta inställning och djupa övertygelse föder hjärtats uppsåt.]

13 Inför Gud är ingenting skapat dolt, allt är naket och exponerat *(öppet)* för hans ögon. Inför honom måste vi alla stå till svars *(öppet redovisa räkenskap för våra liv)*.

[Ordet "exponerat" används endast här i Nya testamentet och betyder ordagrant "nacken böjd bakåt, öppen och exponerad". Det beskriver en brottare som tar ett avgörande grepp på sin opponent och böjer bak hans huvud och segervisst visar upp hans ansikte inför åskådarna. Det kan också beskriva hur nacken på ett djur som

ska offras böjs bakåt och exponeras för kniven. Prästen som ska offra öppnar upp djuret och ser in i alla delar. Särskilt sista betydelsen passar in i sammanhanget med det tveeggade svärdet.]

Jesus är mäktigare än Aron

[Mose ledde inte in israeliterna i det utlovade landet, då han själv blev förbjuden att gå in. Josua ledde dem in i landet, men inte in i en andlig vila, se Heb 4:8. Hur är det då med den första översteprästen Aron, kan hans tjänst med alla offer och ceremonier leda in i vilan?]

14 När vi nu har en stor *(överlägsen)* överstepräst som *[redan]* har *[uppstått och]* passerat genom himlarna – Jesus, Guds Son – borde vi *[ju]* hålla fast vid *(vara trogna)* bekännelsen *[tänka, agera och säga samma sak som Gud]*.
15 För vi har inte en överstepräst som saknar förmåga att ha medlidande *(känna, sympatisera)* med våra svagheter *(bräckligheter) [både själsliga och kroppsliga – mottaglighet för frestelser och följdverkningar av sjukdom]*, utan en som har blivit frestad på alla områden på samma sätt *[som vi, men]* utan synd.
16 Låt oss därför *(vi borde ju)* med frimodighet *[utan fruktan – öppet och rättframt i tillförsikt]* närma oss nådens tron, för att få *(så att vi får ta emot)* barmhärtighet och finna nåd *(favör)* till hjälp i *[precis]* rätt tid.

[Nåden är den kraft som hjälper oss just i den stund då vi behöver den som mest.]

5

1 Varje överstepräst blir utsedd bland
människor *[inte änglar, se Heb 2:14, 16]* och
insatt för människors skull, för att göra tjänst
inför Gud och bära fram gåvor och offer för
deras synder.
2 Han kan ha medkänsla med *(där han varken
är för tolerant eller för hård mot)* dem som är
okunniga *(inte medvetna om sina synder)* och
vilseledda, eftersom han själv är svag *[utsatt för
mänsklig svaghet]*
3 och därför måste bära fram syndoffer både för
folket och för sig själv.

*[I 3 Mos 16 beskrivs översteprästens offer
på försoningsdagen – jom kippur. Ordet för
”medkänsla” används bara här i hela Bibeln och
beskriver någon som inte är hård mot syndare
men inte heller ser mellan fingrarna på synd.]*

4 Ingen tar sig denna värdighet, utan man blir
kallad av Gud liksom Aron blev det. *[Aron var
Moses bror och israeliternas första överstepräst,
se 2 Mos 28:1.]*
5 Så var det också med den Smorde *(Messias,
Kristus)*. Han tog sig inte värdigheten som
överstepräst, utan fick den av honom som sa:

Du är min Son,

jag har fött dig i dag. *[Ps 2:7]*

6 Han säger också på ett annat ställe:

Du är präst för evigt,

på samma sätt *(i samma släktled)* som Melkisedek.

[Ps 110:4. Se även Heb 7:1-10. Melkisedek var präst och kung, samtida med Abraham, se 1 Mos 14:17-24.]

7 Medan han *[Jesus]* levde här i köttet *[på jorden som en människa]*, ropade han högt under tårar när han bad *(böner för speciella behov)* och åkallade *(bad om beskydd till)* den som kunde frälsa *(rädda)* honom ut från döden *[för att stå upp till evigt liv efter korset]*, och han blev bönhörd på grund av sin gudsfruktan *[villighet att tillbe Gud och underordna sig Guds vilja]*.

[Gäller främst Jesu bön i Getsemane, se Matt 26:39; Mark 14:36; Luk 22:41, 44.]

8 Fastän han var son *[Guds Son, med privilegier och rättigheter]*, fick han lära sig lydnad genom sitt lidande.
9 När han slutfört allt *(blivit fullkomnad)* blev han källan *(ursprunget)* till evig frälsning *(räddning, befrielse, helande)* för alla som lyder honom,
10 och han blev avskild *(tillsatt)* som överstepräst, en sådan präst som Melkisedek *(samma rang)*.

Varning – var inte andligt omogna (5:11-6:20)
[Nu följer den tredje varningen av fem i detta brev. Varningen som handlar om andlig omognad ramas in av undervisning om Melkisedek.]

11 Angående detta har vi mycket att säga men det är svårt att förklara, eftersom ni blivit så tröga *(ovilliga)* till att höra *(lata att ta till er andlig insikt). [Ämnet om Melkisedek tas upp grundligt senare i Heb 7:1-10:18.]*
12 Ni borde ha blivit lärare för länge sedan, men nu behöver ni någon som lär er de första grunderna i Guds ord igen. Ni behöver mjölk, inte fast föda!
13 För den som bara lever av mjölk är inte mogen för en undervisning om rättfärdighet, han är ju fortfarande ett barn *[andligt omogen]*.
14 Den fasta födan är till för vuxna *[andligt mogna]*, för dem som genom övning har fått sinnena skärpta till att skilja mellan gott och ont. *[Avgöra om det som undervisas kommer från Guds ord, se Heb 13:9.]*

6

1 Låt oss lämna de första grunderna *(gr. arche logos) [i undervisningen och läran]* om den Smorde *(Messias, Kristus) [Heb 5:12]* och avancera stadigt framåt mot vuxen fullkomlighet *(till andlig mognad; den fullmogna kunskapen)*.

Låt oss inte igen lägga grunderna *[som är]*:

Omvändelse från döda gärningar
och tro på Gud,

2 dop *[plural – de judiska reningsdopen; dopet i vatten, i den helige Ande och i lidande]*,
handpåläggning *[plural – flera händer, flera personer eller flera tillfällen]*,

uppståndelsen av de döda
och evig dom.

[Dessa sex områden, uppdelade i tre ämnen som följer det kristna livet (omvändelsen och tro, ett aktivt liv, uppståndelsen och domen) är de områden som brevets mottagare skulle ha varit fullt kunniga i och medvetna om för länge sedan.]

3 Om Gud tillåter, ska vi *[nu]* gå vidare *[med djupare undervisning]*.

4 Det är omöjligt för dem som
en gång blivit upplysta,
smakat den himmelska gåvan,
fått del av den helige Ande,
5 smakat Guds goda ord *[gr. rhema – specifikt ord levandegjort av den helige Ande]*,
och den kommande tidsålderns krafter,
6 men sedan vänt sig bort *(brutit kontraktet)*, att på nytt bli förda till omvändelse, eftersom de själva korsfäster Guds Son på nytt och hånar honom offentligt.

7 En åker som dricker det regn som ofta faller på
den och som ger god skörd åt dem som den odlas
för, den åkern får välsignelse från Gud.
8 Men bär den *[samma jord]* törnen och tistlar
är den värdelös och farligt nära förbannelsen.
Slutet blir att den bränns av.

[På samma sätt som den tidigare varningen om att inte förhärda hjärtat och tappa tron avslutades med en uppmuntran, se Heb 4:14-16, avslutas denna varning om att inte vara andligt omogen med en uppmuntran. Detta är enda gången "högt älskade" (gr. agapetos) används i detta brev. Uttrycket är annars vanligt i breven, se t.ex. Rom 1:7; 1 Kor 4:14; 2 Kor 7:1; Jak 1:16; 1 Pet 2:11.]

9 Men när det gäller er, våra högt älskade, är
vi övertygade om det bästa *[att er andliga åker inte bär törnen och tistlar och behöver brännas av]*, det som för till befrielse *(frälsning)*, trots att
vi talar på detta sätt.
10 För Gud är inte orättvis *(orättfärdig)* så att
han glömmer *[inte skulle bry sig om]* ert arbete
(vad ni har gjort) och den kärlek *[vilken osjälvisk och utgivande kärlek]* ni visat hans namn när ni
tjänat de heliga – och som ni *[fortfarande]* tjänar.
11 Men vi önskar att ni var och en ska visa
samma iver att bevara den fulla vissheten i
hoppet ända till slutet.
12 Bli inte *(sluta att vara) [andligt]* neutrala *(passiva, slöa, försvagade, apatiska)* utan efterlikna
(bli efterföljare, imitatörer av) dem som genom

tro och tålamod *[nu]* infriar löftena.

13 För när Gud gav löften till Abraham, svor han
vid sig själv, eftersom han inte hade något högre
att svära vid.
14 Han sa:

Jag ska rikligt välsigna dig,
och rikligt föröka dig. *[1 Mos 22:17]*

15 Så fick Abraham efter tålmodig väntan vad
Gud hade lovat.
16 Människor svär vid den som är större än de
själva, och eden blir en bekräftelse som gör slut
på alla invändningar.
17 När Gud ännu klarare ville visa för
löftets arvingar hur orubbligt hans beslut är,
bekräftade han det med en ed.
18 Så skulle vi, genom två orubbliga fakta *[hans
löfte och ed]*, där Gud omöjligt kan ljuga, få en
kraftig uppmuntran, vi som har tagit vår tillflykt
(har flytt för att komma i säkerhet) till det hopp
vi har framför oss.
19 Detta hopp har vi som ett tryggt och säkert
själens ankare som når innanför förhänget.
20 Dit gick Jesus in och öppnade vägen för oss:

när han blev överstepräst för evigt,
på samma sätt som Melkisedek.

[Ps 110:4; Heb 5:6, 10; 7:1-17]

[Stycket avslutas med samma citat från Psaltaren som inledde detta stycke i Heb 4:6. Huvud-

poängen är att en kristen måste växa i tron och inte förbli omogen. Varningarna i Hebreerbrevet följer ett stegrande mönster. Om en troende börjar driva bort från Guds ord, se Heb 2:1-4, leder det till ett hårt hjärta, se Heb 3:7-4:13. Detta leder i sin tur till en ovillighet att höra, se Heb 5:11-6:20. Lösningen är att hålla fast vid Gud och hoppet som liknas vid ett fast ankare. Nästa stycke går vidare och förklarar hur Melkisedek är en förebild till Jesus.]

7

Melkisedeks prästämbete

[Melkisedek har introducerats i tidigare kapitel. Nu sker en grundligare genomgång som visar att han är en förebild till Jesus. Melkisedek nämns bara två gånger i GT. Han dyker plötsligt upp i berättelsen om Abraham, se 1 Mos 14:18-20 och citeras i Ps 110 som är messiansk. De första tre verserna i detta kapitel är en enda vers i grekiskan.]

1 För denne Melkisedek
kung i Salem *[kortare namnform av Jerusalem, se Ps 76:3]*,
präst åt Gud den Högste,
den som mötte Abraham på hans väg tillbaka efter segern över kungarna och välsignade honom,
2 den som Abraham gav tionde av allt *[segerbyte]*,
först och främst, som hans namn betyder

är han ”rättfärdighetens kung”,
han är även Salems kung,
det vill säga ”fridens kung”,
3 utan far,
utan mor,
utan släktregister,
hans dagar har ingen början,
hans liv har inget slut:
han är som Guds Son,
och förblir präst för evigt.
4 Se hur stor han är, om till och med vår stamfar Abraham
gav honom tionde av sitt bästa byte.
5 De av Levis söner *(ättlingar)* som blir präster
har ett bud enligt lagen *[gr. nomos – Torah, Moseböckerna]* att få tionde av folket *[4 Mos 18:21-32]*,
alltså av sina bröder *[judiska landsmän]*,
trots att de också härstammar från Abraham.
6 Men Melkisedek, som inte var av deras släkt,
fick tionde av Abraham
och välsignade honom som hade fått löftena.

[På samma sätt behöver inte Jesus vara från Levi stam.]

7 Ingen kan förneka att det är den lägre *[Abraham]*
som blir välsignad av den högre *[Melkisedek, som i sin tur är en förebild till Jesus]*.

8 I ena fallet är det dödliga människor *[levitiska präster, vers 5]* som får tionde,

i det andra är det en som har fått vittnesbördet att han lever.
9 Man kan säga att även Levi, som tar emot tionde,
själv har gett tionde genom Abraham,
10 eftersom han fanns till som ofödd i sin förfaders kropp
när Melkisedek mötte honom.

Ett evigt prästerskap

11 Om nu fullkomlighet hade gått att nå genom den levitiska prästtjänsten – och på den grunden fick *[det judiska]* folket lagen *[undervisningen i Moseböckerna]* – varför måste det då uppstå en annan präst, en som Melkisedek, en som inte sägs vara som Aron?
12 För om prästtjänsten förändras *(får en ny ordning)* måste lagen *[instruktionerna vad gäller prästtjänsten]* också bli förändrad.
13 Han som det talas om hör till en annan stam, och från den stammen har ingen gjort tjänst vid altaret.
14 Det är tydligt att vår Herre har kommit ur Juda stam, och Mose har inget sagt om präster från den stammen.

[Jesus kommer från Juda stam, se Matt 1:2; Luk 3:33. När Jakob välsignar och profeterar över sina söner i 1 Mos 49 ges fler detaljer kring varför Juda räknas som den förstfödde. Förstfödslorätten togs från Ruben eftersom han låg med sin fars bihustru. Den gick förbi Simeon och Levi på grund av deras grymhet när de mördade en hel by efter att Dina hade våldtagits.

Därför blev Juda räknad som förstfödd. En strof i välsignelsen från vers 10 pekar tydligt på Jesus: ”Spiran ska inte vika från Juda, inte härskarstaven från hans fötter, förrän han som den tillhör kommer och folken blir honom lydiga.”]

15 Ännu tydligare blir det när det uppstår en
annan präst som Melkisedek,
16 en som inte har blivit präst genom lag-
bud om härstamning utan genom kraften i ett
oförstörbart liv.
17 Han får nämligen vittnesbördet:

Du är präst för evigt,
på samma sätt som Melkisedek.
[Ps 110:4, detta är tredje gången samma passage citeras, se Heb 5:6; 6:20.]

18 Så åsidosätts ett tidigare bud eftersom det var
svagt och kraftlöst –
19 för lagen *[Torah]* åstadkom aldrig något ful-
lkomligt – och ett bättre hopp har kommit, och
genom det kan vi närma oss Gud.

20 Dessutom kom det inte utan ed. De andra blev
präster utan ed,
21 men Jesus har blivit det genom en ed av den
som sa till honom:

Herren har gett sin ed
och ska inte ångra sig:
Du är präst för evigt.

[Ps 110:4]

22 Så mycket bättre är det förbund för vilket
Jesus är garant.

23 De andra prästerna har blivit fler och fler,
därför att döden hindrade dem från att stå kvar
i sin tjänst.
24 Men eftersom han *[vår överstepräst Je-
sus]* lever för evigt, har han ett permanent
(oföränderligt) prästadöme.
25 Därför kan han fullständigt *(helt och fullt,
nu och för all framtid)* frälsa *(hela, bevara,
upprätta, försörja)* dem som kommer till Gud
genom honom, för han lever alltid och kan vädja
för dem *(gripa in och medla, be för vår skull)*.

26 Det var nödvändigt att vi fick en sådan
överstepräst: helig, oskyldig, inte nedsmutsad
av synd, skild från syndare och upphöjd över
himlarna.
27 Han behöver inte göra de dagliga offren,
som de andra översteprästerna, först för sina
egna synder och sedan folkets. Detta gjorde han
en gång för alla, när han offrade sig själv.
28 Lagen insätter svaga människor som
överstepräster, men ordet som bekräftades
med ed och kom efter lagen, insätter Sonen, som
är fullkomlig för evigt.

8

Jesus är vår överstepräst

1 Här är huvudpunkten *(det viktigaste)* i det vi
säger:

Vi har en sådan överstepräst som sitter
på högra sidan om Majestätets tron i himlarna,
2 och som tjänar i helgedomarna,
det sanna tabernaklet som Herren själv och
ingen människa har rest.

[Detta är brevets huvudpunkt, det är även det kiastiska centrumet. Två huvudtankar finns här: Jesus sitter ner och han tjänar.

1. Uttrycket "att Jesus sitter" kommer från Ps 110:1. Detta har beskrivits i Heb 5:1-10 och Heb 7:1-28. Det fanns inga stolar i tabernaklet eftersom prästen aldrig blev klar med sina sysslor. Varje upprepat offer var en påminnelse om att inget offer gav fullständig frälsning. Blodet från djur som offrades tog inte bort skulden, den bara täckte den. Jesus är den som tar bort världens synd, se Joh 1:29. Att Jesus som överstepräst sitter ner beskriver att hans verk är fullbordat, i kontrast till Aron som står och gör tjänst, se Heb 10:11.

2. Att han tjänar i det himmelska tabernaklet beskrivs i nästa sektion, se Heb 9:1-10:18.]

3 En överstepräst blir insatt för att frambära
gåvor och offer, och därför måste också den
Smorde *(Messias, Kristus)* ha något att bära
fram.

4 Hade han nu varit på jorden skulle han inte
ens vara präst, eftersom det redan finns andra
som bär fram de offergåvor som lagen *[Torah]*
föreskriver.
5 De gör tjänst i en helgedom som bara är en
kopia *(prototyp, modell)* och en skuggbild av den
[verkliga och sanna] himmelska helgedomen.
För även när Mose höll på att bygga tabernaklet
blev han varnad av Gud:

Se till att du gör allt efter den förebild *(det mönster, den ritning)*

som du har fått se på berget. *[2 Mos 25:40]*

6 Men nu har den Smorde *(Messias, Kristus)* ett
högre prästämbete, liksom han också är med-
lare för ett bättre förbund *[än det gamla]* som
är grundat på bättre löften. *[Alla Guds löften är goda, men dessa har än större välsignelser.]*

Löftet om ett förnyat förbund

7 För om det första förbundet *[kontraktet som gavs till Israel genom Mose på berget Sinai]* hade
varit utan brist, skulle det inte behövas ett andra.
8 Men Gud förebrår dem när han säger *[genom profeten Jeremia]*:

Se, dagar ska komma, säger Herren,

då jag ska sluta ett nytt *(bättre)* förbund *(kontrakt)*

med Israels hus *[de tio norra stammarna]* och
med Juda hus *[i söder]*.

[Jeremia levde i en tid då israeliterna var splittrade i det norra riket, Israel, och det södra, Juda. Löftet om ett förnyat förbund handlar också om att läka såren mellan Guds folk, i Jesus finns försoning, se 2 Kor 5:19.]

9 Det ska inte vara som det förbund jag slöt med deras fäder
den dag jag tog deras hand och förde dem ut ur Egyptens land,
för de blev inte kvar i förbundet med mig,
så jag brydde mig inte om dem, säger Herren.

10 Nej, detta är det förbund som jag efter denna tid
ska sluta med Israels hus, säger Herren:
Jag ska lägga mina lagar *[min undervisning, Torah – gr. nomos]* i deras sinne
och skriva dem *[lagarna, undervisningen]* i deras hjärtan.
Jag ska vara deras Gud,
och de ska vara mitt folk.
11 Då ska ingen mer behöva undervisa sin landsman eller sin broder och säga:
”Lär känna Herren!”
Alla kommer att känna mig,
från den minste av dem till den störste,
12 för jag ska i nåd förlåta deras missgärningar *(orättfärdighet, allt felaktigt handlande)*
och aldrig mer minnas deras synder.

[Jer 31:31-34. Detta är det längsta GT-citatet i NT.]

13 När han talar om något nytt *(bättre) [det nya förbundet]*, har han därmed förklarat det första *[förbundet]* föråldrat *(utslitet, gammalt)*. Det som blir gammalt och föråldrat är på väg att *(nära att)* försvinna.

[Templet i Jerusalem blev förstört av romarna 70 e.Kr. Den judiske historikern Josefus skriver att de dagliga offren upphörde 5:e augusti. Uttalandet att det gamla "är på väg att försvinna", och presensformen i Heb 9:6-9, att prästen "tjänar nu" i templet, kan antyda att templet fortfarande stod i Jerusalem när Hebreerbrevet skrevs.]

9

En ny gudstjänst

1 Det första förbundet hade sina regler för gudstjänsten och sin jordiska helgedom.

Det jordiska tabernaklets utformning

[Mose fick noggranna instruktioner för hur tabernaklet skulle utformas. Den andra halvan av Andra Moseboken ägnas åt dessa detaljer. Ett annat namn på tabernaklet var "uppenbarelsetältet" eller mer ordagrant översatt "mötestältet", se t.ex. 2 Mos 33:7. Ordet beskriver tältets funktion att vara en mötesplats mellan Gud och människa. Det är denna ursprungliga mötesplats som beskrivs. Senare byggdes templet i Jerusalem, men det är inte det författaren skildrar. Där fanns varken Arons stav eller krukan med mannat eller lagens tavlor, som för länge sedan hade gått förlorade.]

2 Ett tabernakel *[en Guds boning – ett tält där Gud uppenbarar sig och möter människan]* inreddes med ett första rum som kallades det heliga. Där stod:

ljushållaren *[menoran – den sjuarmade ljusstaken, se 2 Mos 25:31-39]*
och bordet *[2 Mos 25:23-30]*
  med skådebröden *[2 Mos 25:30; 3 Mos 24:5-8]*.

3 Men bakom det andra förhänget *(draperiet) [det som även kallas förlåten]* fanns ett rum som kallades det allra heligaste *[2 Mos 26:31-34]*.
4 Dit hörde:

det förgyllda rökelsealtaret

[2 Mos 30:1-6. Rökelsealtaret, som var helt klätt i guld, stod vid förhänget i det heliga rummet, men förknippas med det allra heligaste, eftersom det användes på försoningsdagen då översteprästen gick in i det allra heligaste, se 3 Mos 16:13.]

och förbundsarken,
  som var överdragen med guld på alla sidor *[2 Mos 25:10-22]*.
I arken fanns:
  en guldkruka med mannat *[2 Mos 16:33-34]*,
  Arons stav som hade grönskat *[4 Mos 17:1-11]*
  och förbundets tavlor *[2 Mos 25:16; 40:20]*.

5 Ovanpå den *[arken]* stod härlighetens keruber *[änglar med vingar som representerade Guds*

närvaro, se Hes 9:3] som överskuggade nådastolen *[det guldbeklädda locket på förbundsarken].*

[Det var här översteprästen stänkte blod för att försona synden en gång per år under försoningsdagen – jom kippur, se Rom 3:25; 2 Mos 25:18-22.]

Men vi kan inte gå in på alla detaljer runt detta nu.

6 Så var det ordnat. I det första rummet går prästerna ständigt in och förrättar sin tjänst. *[Olivolja skulle fyllas på i ljusstaken som tändes varje kväll och lyste fram till morgonen, se 2 Mos 27:20-21. De tolv skådebröden byttes ut varje sabbat, se 3 Mos 24:5-8. Dagligen offrades två lamm, se 4 Mos 28:3; 2 Mos 29:38-42.]*
7 I det andra rummet är det bara översteprästen som går in, en gång om året *[på försoningsdagen – jom kippur, se 3 Mos 16:12-16]*, och då aldrig utan blod som han bär fram för sina och folkets oavsiktliga synder.

8 Därigenom visar den helige Ande att vägen in i det allra heligaste ännu inte är uppenbarad så länge det första rummet består.

[Själva existensen av ett yttre rum som skyddade det allra heligaste visar att Gamla testamentets ceremonier och regler begränsade tillgängligheten till Guds närvaro. När Jesus dog

på korset brast förlåten uppifrån och ner, se Matt 27:50-51.]

9 Detta *[den yttre delen av tabernaklet, det heliga]* är en bild *(liknelse, illustration, parallell)* av den tid som nu är *[första förbundet]*, när gåvor och offer bärs fram som inte kan rena samvetet hos den som förrättar tjänst.
10 Dessa *[yttre ceremonier och ritualer]* rör bara mat och dryck och olika reningar *[ceremoniella reningsdop och bad]*. De var yttre regler *(för kroppen)* som skulle följas fram till tiden för en bättre ordning *[ett bättre förbund]*.

Det himmelska tabernaklet

[Det verkliga templet, det allra heligaste, där Gud själv bor, finns i himmelen. Det är dit som Jesus har gått in, inte som den jordiska översteprästen "med blodet av bockar och kalvar", utan med sitt eget blod. På försoningsdagen (jom kippur) offrade översteprästen just en bock och en tjur.]

11 Men nu har den Smorde *(Messias, Kristus)* kommit som överstepräst för det goda som skulle komma. Genom det större och fullkomligare tabernaklet, som inte är gjort av människohand och alltså inte tillhör den här skapelsen,
12 gick han in i det allra heligaste en gång för alla, inte med bockars och kalvars blod utan med sitt eget blod, och vann en evig återlösning.
13 Om nu redan blodet av bockar och tjurar *[3 Mos 16:14-16]* och askan från en *[röd]* kviga *[4*

Mos 19:2, 17-18] kan stänkas på de orena och helga till yttre renhet,
14 hur mycket mer ska då inte den Smordes *(Kristi)* blod rena våra samveten från döda gärningar så att vi tjänar den levande Guden? Han har genom den evige Anden *[den helige Ande eller Jesu Ande]* framburit sig själv som ett felfritt offer åt Gud.

[Uttrycket "den evige Anden" kan tolkas som en referens till "den helige Ande" eller "Jesu Ande". Utifrån Heb 7:18-19 och sammanhanget, där kontrasten är mellan de temporära jordiska offren och det eviga himmelska offret, syftar det troligtvis på Jesu Ande. Se även Rom 1:3; 1 Tim 3:16; 1 Pet 3:18.]

Var det nödvändigt för Jesus att dö?

15 Därför är den Smorde *(Messias, Kristus)* medlare för ett förnyat förbund, för att de som är kallade *[oavsett nationalitet, se Apg 2:39]* ska få det utlovade, eviga arvet, när han nu med sin död har friköpt oss från överträdelserna under det första *[gamla]* förbundet.
16 Där det finns ett testamente *[samma ord som översatts "förbund" i föregående vers]* måste man visa att den som har upprättat det är död.
17 Först vid hans död blir testamentet giltigt, för det träder inte i kraft så länge han lever.
18 *[Hur Mose renar det jordiska, hör ihop med hur Jesus renar det himmelska, se vers 23-24.]*
På samma sätt var det med det första testamentet *(förbundet)*. Det var tvunget att instiftas

(öppnas) med blod *[från offerdjur för att träda i kraft]*.
19 När Mose hade förkunnat lagens alla bud för
hela folket, tog han blodet av kalvar och bockar
tillsammans med vatten, scharlakansröd ull och
isop och stänkte det både på själva bokrullen
och på allt folket.
20 Han sa:

Detta är blodet för det förbund som Gud har
befallt er att hålla. *[2 Mos 24:8]*

21 På samma sätt stänkte han blod på tabernaklet
och alla gudstjänstföremålen.
22 Så renas enligt lagen *[Torah]* nästan allting
med blod, och utan att blod utgjuts ges ingen
förlåtelse.

[Detta är styckets centrum och svarar på frågan varför det var nödvändigt för Jesus att dö.]

23 Alltså måste *[de jordiska]* avbilderna *(exem-
plen, kopiorna)* av det *[verkliga]* som finns i
himlen renas med dessa medel, men de himmel-
ska tingen själva måste renas med bättre offer
än så.
24 För den Smorde *(Messias, Kristus)* gick inte in
i en helgedom som är gjord av människohand
och som bara är en bild *(modell, kopia)* av den
verkliga helgedomen. Han gick in i själva himlen
för att nu träda fram inför Guds ansikte för vår
skull.
25 Inte heller skulle han offra sig flera gånger, så
som översteprästen varje år går in i det allra

heligaste med blod som inte är hans eget.

26 I så fall hade han varit tvungen att lida många
gånger sedan världens nedkastande *[gr. apo
kosmos katabole – dvs. från syndafallet då Guds
ordnade världssystem raserades]*. Men nu har
han trätt fram en gång för alla vid tidsåldrarnas
slut för att genom sitt offer utplåna synden.

27 På samma sätt som det är bestämt att alla
människor ska dö *(det väntar alla) [Rom 6:23]*
och sedan dömas,
28 så blev den Smorde *(Messias, Kristus)* offrad en
gång för att bära mångas synder *[Jes 53:12]*. Han
ska bli synlig *(träda fram)* en andra gång, inte för
att bära synd utan för att frälsa *(befria)* dem som
väntar på *(längtar innerligt med förväntan efter)*
honom.

10

Jesu offer

1 Lagen *[undervisningen i Moseböckerna]* ger
en skuggbild *[en föraning, de grova kontur-
erna]* av det goda som kommer *[i Jesus som en
överstepräst, se Heb 9:11]*, men inte av tingen i
deras verkliga gestalt. Därför kan aldrig lagen,
genom de offer som man år efter år bär fram på
samma vis *[på försoningsdagen – jom kippur, 3
Mos 16:12-16]*, fullkomna dem som träder fram
[till altaret].
2 I så fall skulle man väl ha slutat offra *[dessa
årliga offer]*, eftersom de som tjänstgör då
redan hade varit renade en gång för alla och

inte längre skulle ha haft några synder på sitt
samvete?
3 Men nu ligger i offren en årlig påminnelse om
synderna,
4 för tjurars och bockars blod kan omöjligt *(har
ingen kraft att)* utplåna synder.
5 Därför säger den Smorde *(Messias, Kristus)* när
han träder in i världen *[blev en människa]*:

Offer *[med djur]* och gåvor *[mat- och dryckesoffer]* ville du inte ha,
men du har berett mig en kropp *[för att offras]*.
6 Brännoffer och syndoffer gladde dig inte.
7 Då sa jag: Se, jag har kommit för att göra din
vilja, Gud.
I bokrullen står det skrivet om mig.
[Ps 40:7-9]

8 Först säger han: ”Offer och gåvor, brännoffer
och syndoffer ville du inte ha, de gladde dig inte.”
Det trots att de frambärs enligt lagen.
9 Sedan säger han: ”Se, jag har kommit för att
göra din vilja.” Han upphäver det första för att
upprätta det andra.
10 Och i kraft av den viljan är vi helgade *(avskilda
till tjänst för Gud)*, genom att Jesu den Smordes
(Kristi) kropp har offrats en gång för alla.

[I vers 1 beskrevs det årliga offret ”år efter år”, här det dagliga offret, se Heb 7:27.]

11 Alla andra präster står och förrättar sin tjänst
dag efter dag och bär gång på gång fram samma

offer som aldrig kan ta bort synderna.
12 Men när denne *[präst, Jesus]* framburit ett
enda offer för synderna för all framtid, ”satte
han sig ner vid Guds högra sida” *[Ps 110:1]*,
13 där han nu väntar på att ”hans fiender ska
läggas som en fotpall under hans fötter” *[Ps
110:1]*.
14 För genom ett offer har han fulländat *(gjort sitt
verk av mognad i)* dem som är helgade *(avskilda
för helig tjänst)*.
15 Den helige Ande vittnar om detta för oss, för
han har sagt:
16 Detta är det förbund som jag ska sluta med
dem
efter dessa dagar.
Jag ska lägga mina lagar *[min undervisning]* i
deras hjärtan,
och jag ska skriva dem *[lagarna, undervisnin-
gen]* i deras sinnen *(förstånd, tankar)*.
*[Jer 31:33. Samma citat som i Heb 8:10, dock
är hjärta och sinne i omvänd ordning. Det nya
förbundet är inte skrivet på stentavlor utan i
hjärtat och förvandlar inifrån och ut, se 2 Kor
3:1-3.]*

17 Sedan säger han *[i nästa vers]*:

Deras synder *(vandring bort från Gud)* och deras
laglöshet *(överträdelser mot budorden)*
ska jag inte längre komma ihåg.
*[I det första förbundet var den ihågkommen
varje år, se vers 3.]*
[Jer 31:34]

18 Nu när det finns förlåtelse för dessa *[synder]*, finns det inte längre något *[behov av]* offer för synd.

Uppmuntran och varning – håll fast vid tron

19 Därför, syskon *(bröder och systrar i tron)*, har vi frimodighet att gå in *[kan vi med rättfram tillförsikt komma in, se 1 Joh 5:14]* i det allra heligaste – i *[och genom; i kraft av]* Jesu blod *[den helgade platsen där Jesus sitter vid Faderns högra sida liknas vid tabernaklets innersta rum där de högheliga föremålen förvarades]*,
20 detta då han öppnat *(invigt, helgat)* en ny *(nyslaktad)* och levande väg för oss genom förlåten *(förhänget)* – det vill säga sin kropp *(sitt kött). [Draperiet som avskilde det allra heligaste delades mitt itu uppifrån och ner när Jesus dog på korset för vår skull. Endast här förekommer förstärkningen "nyslaktad" i beskrivningen av en ny väg – Jesus utgjorde slaktoffret.]*

21 När vi nu har en *[sådan]* stor *[underbar]* överstepräst över Guds hus:
22 Låt oss *[då]* gå fram *[då borde vi träda fram och närma oss Gud, se vers 1]* med ett uppriktigt *(genuint, sant)* hjärta i trons fulla visshet *(övertygelse)*

– våra hjärtan har *[ju]* blivit renade *(bestänkta)* från ett ont *(plågat, tungt)* samvete, och kroppen *[den yttre människan]* har *[ju]* blivit tvättad med rent vatten.

23 Låt oss *[då]* orubbligt *[då borde vi utan att ändra läge eller position ständigt]* hålla fast vid *(gripa tag i; lägga beslag på; förankra, behålla; helt äga)* hoppets bekännelse *[så att vi inte förlorar den trosvissa förväntan (2 Kor 3:12) som gör att vi talar i enlighet med Guds vilja]*
– för han som gav *(tillkännagav) [det välgrundade]* löftet är trofast *(trogen, pålitlig)*.

24 Och *[ja, eftersom vi nu har en sådan överstepräst, se vers 21]* låt oss *[då]* ge akt *[då borde vi ständigt och uppmärksamt tänka]* på varandra,
så att vi motiverar *(sporrar, eggar)* till kärlek och goda *(ärbara)* gärningar

25 och inte lämnar *(överger, försummar)* församlingsgemenskapen *(de egna sammankomsterna)*,
precis som några har för vana att göra *(som är en sed för vissa)*,
utan i stället uppmuntrar *(förmanar, tröstar) [varandra]*,
och det så mycket mer som ni ser att dagen närmar sig *[då Jesus kommer tillbaka för att döma världen]*.

[I vers 24 har grekiskan substantivet paroxusmos (provokation, uppvigling, tvist, motivation) som kommer från ett verb med innebörden att resa upp, väcka och skärpa. Det används i Apg 15:39 om en skarp konflikt, men har här betydelsen att stimulera, egga och provocera fram kärlek och

goda gärningar. Församlingsgemenskapen, gr. episynagoge står i singular och beskriver en grupp som samlas för (ordagrant: samlas på/över, dvs. bygger på) ett bestämt syfte. Ordet kommer från verbet episynago (epi – på; synago – att samla ihop). I vers 22-24 påträffar vi tro, hopp och kärlek – "dessa tre" som utgör det bestående och oföränderliga, se även 1 Kor 13:13. De tre huvudverben i samma stycke finner vi i denna sammanfattning: "låt oss i tro gå fram inför tronen", "låt oss hålla fast vid hoppets bekännelse" och "låt oss tänka på varandra med kärlek". På grund av Jesu försoningsverk kan vi frimodigt närma oss Gud. Det är också viktigt att se att detta inte är frikopplat från mänskliga relationer. Kärleken till Gud måste återspeglas i kärleken till våra medsyskon, annars är den inte äkta.]

26 För om vi villigt *(frivilligt; med vett och vilja)* syndar *[gång på gång]* efter att ha fått *[efter att villigt och aktivt ha tagit emot]* kunskapen om sanningen, *[då]* finns inte längre något offer kring *[gr. peri – som rör allt om]* synder kvar,
27 utan *[bara]* en säker, fruktansvärd väntan *(gr. ekdoche)* på en dom och en rasande eld *(eldens iver/svartsjuka) [en straffiver]* som är på väg att förtära motståndarna *[gr. hupenantios – de som sätter sig över och som står emot]*.
28 Den som förkastar Moses lag *[och undervisning från Torah]* dör utan förbarmande *(medkänslor)* på grund av två eller tre vittnen *(efter två eller tre vittnesmål/bevis) [enligt 5 Mos*

17:6].
29 Hur mycket strängare straff tror ni då inte den förtjänar som har trampat på *(föraktat)* Guds Son, vanvördat det förbundsblod som har helgat honom, och som förolämpat *(smädat, skymfat, kränkt, föraktat, sårat – gr. enubrizo)* nådens Ande?
30 Vi känner honom som har sagt: Min är hämnden, jag ska utkräva den, och dessutom: Herren ska döma sitt folk.
31 Det är fruktansvärt att falla i den levande Gudens händer.

[I detta stycke används flera mer ovanliga grekiska ord – bl.a ekdoche (vers 27) hupenantios (vers 27) och enubrizo (vers 29).]

32 Kom ihåg *[påminn er själva gång på gång om]* den första tiden, efter det att ni hade blivit *[andligt]* upplysta *[kommit till tro på Jesus]* och stod fasta trots många stora och smärtsamma lidanden.
33 Vissa gånger var ni offentligt utpekade *(upptagna på världsscenen)* och utsatta för glåpord *(hån, förakt)* och misshandel *(satta under hård press)*, andra gånger delade ni detta med andra som gick igenom samma sak.
34 Ni kände *(sympatiserade)* med dem som satt i fängelse, och ni accepterade med glädje att era tillgångar konfiskerades, därför att ni visste att ni ägde något bättre och mera varaktigt.

[Enligt romersk lag kunde påföljden för vissa

brott vara konfiskering av den dömdes tillgångar. Hebreerbrevets läsare har alltså åtalats och bestraffats för sin tro på Jesus.]

35 Kasta inte bort *(avfärda inte)* er frimodighet *(övertygelse, tillit, förtröstan)*, den ger stor belöning.
36 Ni behöver nämligen uthållighet *(ståndaktighet) [karaktär som står fast även under prövningar]* för att kunna göra Guds vilja och få det som är lovat.
37 *[Det är som profeterna har sagt:]*

”För ännu en kort liten *(gr. mikros)* tid,
så kommer han som ska komma *[Messias]*,
och han ska inte dröja.
38 Men min rättfärdige ska leva av tro *(utifrån förtröstan och tillit)*,
och om han drar sig undan *(skulle skygga tillbaka) [av rädsla och blygsel och inte vill stå upp för sin övertygelse]*,
har min själ ingen glädje *(behag)* i honom *[längre]*.”

[Fritt citerat från Hab 2:3-4 och Jes 26:20.]

39 Men vi hör inte till dem som drar sig undan och går förlorade, utan i stället till dem som tror och vinner sina själar.

11

Vad är tro?

[I detta kapitel, som ofta kallas trons kapitel, används det grekiska ordet pistis tjugofyra gånger. Det kan översättas med tro, trohet och trofasthet och har även innebörden förtröstan, tillit, övertygelse, visshet och förvissning.]

1 Men tron *(ordagrant: tro)* är en övertygelse *(en fast och verklig grund; en garanti och försäkran)* om sådant man hoppas, en visshet om *(förvissning om; ett bevis för/på)* ting man inte ser *[det som inte kan uppfattas eller förnimmas med fysiska ögon]*.
2 Genom den *[tron]* har de gamla *[patriarkerna och andra ledare i Gamla testamentet]* fått sina *[goda]* vittnesbörd.

3 I tro *[med trons ögon]* förstår vi hur olika tidsperioder *(generationer, epoker)* har blivit förändrade *(återuppbyggda, helt förvandlade till något bättre)* genom ett ord från Gud. Det vi nu ser med våra fysiska ögon blev till genom det som inte kunde ses.

Abel dog i tro

[I kiasmen balanseras detta stycke mot exemplen på de människor som lidit och dött i tro, se vers 36-38.]

4 I tro bar Abel fram ett bättre offer åt Gud än Kain, och blev rättfärdig genom att Gud själv intygade *(tog emot)* hans offergåvor *[1 Mos 4:4-8]*. Trots att han *[Abel]* nu är död talar hans tro ännu.

[Abels exempel på tro och offer som inte kom från egen prestation och egna gärningar talar ännu i dag till oss, se 1 Mos 4:10.]

Henok fick leva i tro

[Detta stycke balanseras med exemplet på de människor som segrat i tron, se vers 32-35. Henok (hebr. Chanoch) var den sjunde generationen i Sets släktled. Han vandrade i gemenskap med Gud, se 1 Mos 5:21-24.]

5 I tro *[som behagade Gud]* blev Henok förflyttad *(gr. metatithemi) [från jorden till himlen]* utan att se döden.

Man hittade honom inte, för Gud hade förflyttat honom. *[Citat från 1 Mos 5:24.]*

Redan innan förflyttningen *(gr. metathesis)* fick han vittnesbördet att han hade funnit nåd hos Gud.

[Henok och Elia är de två personer som förts till himlen på detta sätt, se 2 Kung 2:11. Ordet förflytta/förflyttning beskriver en förändrad position. I Apg 7:16 förflyttas Jakobs och hans söners kvarlevor till Sikem. I Gal 1:6 används ordet för att beskriva hur galaterna hastigt ändrar ståndpunkt.]

6 Utan tro är det omöjligt *(kraftlöst, fruktlöst – gr. adunatos)* att behaga *[honom]*, för den som närmar sig Gud måste *(behöver)* tro att han existerar *(är, finns)* och att han belönar *(ordagrant:*

blir en belönare åt) dem som hängivet söker *(uthålligt och innerligt frågar efter)* honom. *[Jak 4:8]*

[Om tro saknas, dvs. om vi inte är trofasta mot Gud och förtröstar på honom, uppstår problem – det grekiska ordet för omöjligt kan även översättas kraftlöst eller oförmöget. Det går alltså över huvud taget inte alls att glädja eller behaga honom. Gud vill att vi ska söka honom med en ivrig förväntan på hans godhet, se Jak 1:6-8.]

Noas familj räddas i tro

[Följande exempel handlar om vatten och hur Noas familj räddas undan domen. Stycket balanseras med berättelsen om hur israeliterna korsar Röda havet och räddas, se vers 29.]

7 I tro byggde Noa, uppfylld av helig fruktan, en ark för att rädda sin familj, sedan han fått en gudomlig varning om det som ännu inte kunde ses *[1 Mos 6:13-22]*. Genom denna tro dömde han världen *[för dess otro]* och fick själv ta del av *(ärva)* rättfärdigheten som kommer från tro *(att vara trofast)*.

Abraham drog ut i tro

[Abraham lämnade staden Ur i Mesopotamien. Stycket balanseras av hans ättlingars uttåg ur Egypten, se vers 20-28.]

8 I tro lydde Abraham när han blev kallad att dra
ut till ett land som han skulle få i arv, och han
gav sig i väg utan att veta vart han skulle gå *[1*
Mos 12:1-4].

9 I tro bosatte han sig i löfteslandet som i ett
främmande land. Han bodde i tält med Isak och
Jakob som var medarvingar till samma löfte,
10 för han väntade på staden med de fasta
grundvalarna vars byggmästare och skapare är
Gud.

Sarahs tro – Isaks födelse

[Sarahs tro gjorde att hon blev mor till Isak trots sin höga ålder. Både Abram och Saraj får nya namn av Gud, se 1 Mos 17:5, 15. I båda namnen läggs bokstaven h (hebr. he), som uttalas som en utandning till. Gud blåser in sitt liv i namnen Abra ham och Sara h. Styckets tema är löftessonen Isak, som är en förebild till Jesus, och balanseras med stycket om hur Abraham i tro var villig att offra sin son, se vers 17-19.]

11 I tro fick också Sarah, som var ofruktsam,
kraft att bli mor *[gr. katabole sperma lambano*
– ordagrant: "ta emot ett utkastat frö"] till en ätt
fast hon var överårig. Hon tänkte att den som
hade gett löftet var trofast *(trogen – gr. pistos)*.
12 Därför fick också en enda man, så gott som
död, barn så talrika som himlens stjärnor och
oräkneliga som sandkornen på havets strand.

Främlingar på vandring till Guds stad

[Vers 13-16 är kiasmens centrum. Här blir det tydligt att tron ser framåt på något som ännu inte är fullt synligt för det fysiska ögat, se vers 1. Här bryts också mönstret "i tro" för att betona "genom tro" (gr. kata pistis), samma uttryck som i vers 7.]

13 Genom tro dog alla dessa *[Abraham, Sarah, Isak och Jakob, se vers 8-12, men kan även inkludera dem som nämns i vers 17-40]* utan att ha fått ta emot de fullbordade löftena. *[Under sitt jordeliv fick de inte se allt det Gud lovat dem.]*

Trots det såg de uppfyllandet, men som på håll, och välkomnade det *[i tro]* och bekände sig vara gäster och främlingar *(som har en temporär boning här)* på jorden.

14 De som talar på detta sätt visar helt uppenbart att de söker ett hemland *(fädernesland)*.
15 Om de med ständig hemlängtan hade tänkt på det land som de gått ut ifrån, hade de haft otaliga tillfällen att vända tillbaka dit. *[Abraham och Sarah lämnade staden Ur i Mesopotamien.]*
16 Men nu längtade de efter *(sökte, sträckte de sig efter)* ett bättre land, det himmelska. Därför skäms inte Gud *[som kallas "Abraham, Isak och Jakobs Gud"]* för att kallas deras Gud, för han har förberett en stad åt dem.

Abrahams tro – Isak bärs fram som ett offer

17 I tron bar Abraham fram Isak som offer när
han blev satt på prov *[1 Mos 22:1-10]*. Sin ende
son bar han fram, trots att han hade fått löftena
18 och Gud hade sagt till honom: Det är genom
Isak din avkomma ska räknas.
19 Abraham räknade med att Gud hade makt att
till och med uppväcka från de döda, och därifrån
återfick han honom också, bildligt talat. *[När
Abraham dog var han 175 år gammal. Vid den
tiden bestod hans släkt av en son, 75 år gammal,
och två barnbarn som var 15 år.]*

Abrahams barns tro

20 I tro gav Isak sin välsignelse åt Jakob och Esau
för kommande tider *[1 Mos 27]*.

21 I tro välsignade den döende Jakob Josefs båda
söner *[1 Mos 48]*. Sedan tillbad han böjd mot
änden av sin stav *[1 Mos 47:31]*.

22 I tro nämnde *(erinrade sig)* Josef – när han
låg för döden – om Israels söners uttåg *[om
Guds löften till sitt folk angående Kanaans land,
se 1 Mos 12:7; 13:15; 15:7, och att de efter
fångenskapen skulle återvända, se 1 Mos 15:13-
16]* och gav befallning om vad som skulle ske
med hans ben *(kvarlevor) [1 Mos 50:24-25; 2 Mos
13:19]*.

23 I tro gömdes Mose – som just hade fötts – i tre
månader av sina föräldrar, eftersom de såg att
han var ett vackert *[litet]* barn *[han hade inre och
yttre skönhet; ordagrant: "han var från/tillhörde*

en stad", dvs. förde sig elegant (inte obildat), men också i betydelsen att han kom från en himmelsk stad], och de var inte rädda för kungens *[faraos]* påbud *[dekret om att låta alla hebreiska nyfödda pojkar dödas eftersom de utgjorde ett framtida hot mot egyptierna, se 2 Mos 1:2, 9, 10; 16; Apg 7:20]*.

24 I tro vägrade Mose som vuxen att kallas son
till faraos dotter.
25 Han valde att dela lidandet *(vara delaktig i förtrycket)* tillsammans med Guds folk, i stället
för att njuta av den temporära glädje synden ger.
26 Han ansåg *(efter att noga ha övervägt alla fakta)* att hånet *(förolämpningarna, smäleken)*
som han fick utstå för den Smorde *(Messias, Kristus) [som skulle komma]* var en större rikedom
än alla Egyptens skatter, för han hade sin blick
riktad på lönen.

27 I tro lämnade han Egypten bakom sig utan
att bli rädd för kungens *[faraos]* vrede, han höll
troget fast som en som såg den Osynlige.

28 I tro firade han påsken och strök blodet på
dörrposterna för att fördärvaren inte skulle
röra deras förstfödda *[2 Mos 12:23]*.

Israeliterna korsade Röda havet i tro

29 I tro korsade de *[Mose och israeliterna]* Röda
havet som om det vore torrt land, men när
egyptierna försökte göra samma sak dränktes
de.

Exempel på människor som segrat i tron

30 I tro föll Jerikos murar, efter att de *[israeliterna]* hade marscherat runt *(omringat)* dem
i sju dagar.

31 I tro undkom den prostituerade Rahab *(gr. Raav)* att dödas tillsammans med dem som
vägrade att tro *(lyda)*, eftersom hon hade
välkomnat spejarna *(varit gästfri, inte varit fientligt inställd mot dem)*.

32 Vad ska jag säga mer?

Jag skulle inte hinna med att berätta om
Gideon *[som vann seger med en liten armé på 300 män, se Dom 6-8]*,
Barak *[som lydde domaren Deborahs profetiska ord. Tillsammans besegrade de fienden, se Dom 4-5]*,
Simson *[som till sist förstod att hans styrka inte kom från honom själv, se Dom 13-16]*,
Jefta *(Jiftach) [född utanför äktenskapet, fördrevs av sina bröder, men fick vara med och besegra ammoniterna och blev en domare, se Dom 10:6-12:15]*,
David *[Israels mest berömda kung, se 1 Sam 16-31; 1 Kung 1-2]*,
Samuel *[Israels stora profet, se 1 Sam 1-16]*
och profeterna,

33 som i tro

besegrade kungariken,

utövade rättfärdighet *(styrde landet på ett rättfärdigt sätt)*,
fick se *[Guds]* löften gå i uppfyllelse,

stängde lejons gap *[Dan 6]*,
34 släckte rasande eld,
undkom svärdets egg,

var svaga men fick kraft,
blev starka i strid,
drev främmande härar på flykten.

35 Kvinnor fick *[i tro]* sina döda tillbaka
genom uppståndelse,
andra blev torterade och accepterade inte befrielsen *[som erbjöds om de förnekade tron]*,
för de ville nå en bättre uppståndelse.

[Gamla testamentet har två exempel på kvinnor som fått sina döda söner tillbaka. Elia uppväckte en änkas son i Sarefat, se 1 Kung 17:17-24, och Elisha uppväckte en kvinnas son i Shunem, se 2 Kung 4:17-37. Grekiska ordet för tortyr är tumpanizo som ursprungligen beskriver hur man slår på en trumma. Ordet kan specifikt beskriva hur offret blir slagen på eller får sin kropp fastbunden och utsträckt på ett hjul, men användes generellt för olika former av tortyr.]

Exempel på människor som dött i tro

[På samma sätt som Abel dödades av sin bror på grund av sin tro, följer nu en rad exempel på kvinnor och män utan namn som fått lida

och dö för sin tro. Ibland krävs det mer tro att stå fast i sin övertygelse än att bli befriad från besvärande omständigheter, på samma sätt som de tre unga hebréerna vägrade släppa sin tro även om Gud inte skulle befria dem från ugnen, se Dan 3:16-18.

Ordet för "andra" i föregående vers är allos medan denna vers börjar med hetros.]

36 Andra *(en annan kategori av människor)* fick utstå
hån och piskrapp,
ja, även bojor och fängelse.
37 De blev stenade,
söndersågade *[enligt judisk tradition blev Jesaja dödad på det sättet]*,
dödade med svärd.
De gick runt i fårskinn och gethudar,
nödlidande,
plågade
och misshandlade.

38 Världen var inte värdig att ta emot dem.

De irrade omkring i
öknar och bergstrakter,
i grottor och hålor.

Alla dessa vittnar om tron

[Nu sammanfattas resonemanget som startade i kapitel 11. Ordet vittnesbörd som används i vers 2 återkommer här och ramar in hela stycket.]

39 Även om alla dessa *[exempel på personer från Gamla testamentet som nämnts]* hade fått vittnesbörd för sin tro, fick de inte det som var utlovat. *[De fick inte se Messias, hans rike och den slutgiltiga upprättelsen och frälsningen som sker när Jesus kommer igen, se Heb 9:28.]*
40 Gud har nämligen förberett något bättre för oss *[Heb 8:6]*: först tillsammans med oss ska de nå fram till målet.

[En dag ska de som förlorat familjemedlemmar för tidigt återse dem, se Heb 11:35. Alla rättfärdiga ska stå upp på den yttersta dagen, se Dan 12:2, 13.]

12

Uthållighet

Löp loppet

[Följande kapitel handlar om uthållighet och inleds med en liknelse från de grekiska löpartävlingarna. Spelen i Olympia var de största och mest prestigefyllda, men liknande tävlingar anordnades även i andra städer såsom Korint, Delfi och Nemea. I de olympiska spelen, som under nära 1 300 år hölls på samma plats, fick endast fria grekiska män tävla, vilket år 146 f. Kr. även kom att innefatta de män som hade romerskt medborgarskap. Det finns en koppling till den himmelska staden som Abraham och Sarah såg fram emot i föregående kapitel, se Heb 11:10, 16. En troende har himmelskt medborgarskap, se Fil 3:20.]

1 Just därför, eftersom vi *[nu]* är omgivna *(har omgärdats)* av en så stor sky av vittnen *[några exempel gavs i förra kapitlet, se Heb 11]* och har lagt av *(kastat bort)* varje *[onödig och hindrande]* vikt – även synden som så lätt tynger ner oss *[författaren inkluderar sig själv]* – borde vi uthålligt *[i jämn takt]* löpa det lopp som ligger framför oss,
2 samtidigt som vi uteslutande *[ända fram]* fixerar blicken på trons upphovsman *(pionjär)* och fullkomnare, Jesus, som för *(alt. översättning: som i stället för) [att möta]* den glädje som låg framför honom uthärdade ett kors utan att bry sig om dess skam – han som också har satt sig på höger sida om Guds tron:
3 Tänk därför *[analyserande och reflekterande]* på honom som har uthärdat *(stannat kvar uthålligt under)* sådan rebelliskhet *(motsägelse – gr. antilogia) [fiendskap som opponerar sig och avsiktligt kommer fram till motsatt slutsats]* mot *(in i)* sig själv från *(under)* syndare, *[begrunda detta]* så att ni inte tröttnar *[skulle slita ut er och blir helt utmattade]* och tappar modet *(ger upp; blir själsligt utmattade).*

[Bilden som målas upp är inte ett sprinterlopp utan ett längre distanslopp som kräver uthållighet. Författaren kan också ha ett stafettlopp i åtanke, där vi nu löper vår delsträcka med stafettpinnen som var en brinnande fackla. Åskådarna är de som gått före och redan löpt sina lopp. Dessa har vittnat om vad de hört och

sett, ofta med livet som insats och de sitter nu på idrottsarenan, som är fullsatt från nedersta läktaren ända upp till översta balkongerna (som man på den tiden just benämnde "skyn"). Under den förberedande träningen användes vikter för att öka belastningen, men ingen atlet skulle komma på tanken att tävla med dessa vikter på sig – dessa lade man av sig. Innan deltagarna klev in på stadion klädde de av sig eftersom man tävlade helt naken.]

Guds fostran

[I följande stycke fortsätter brevskrivaren undervisa med hjälp av termer från sportens värld. För att kunna löpa uthålligt krävs förberedelse och träning. I vers 11 används det grekiska verbet gymnazo för att tränas och i vers 5, 7, 8 och 11 talas det om paideia – fostran. Här görs associationer till antikens gymnasium. Gymnastik härstammar från gymnazo, som i sin tur kommer från ordet för naken (gr. gymnos). Ett gymnasium var antikens institution för kroppslig träning, men även för utbildning och litterär skolning. Brevets mottagare hade fått lida för sin tro.]

4 Än har ni inte gjort motstånd ända till blods *[de hade förlöjligats, misshandlats och deras tillgångar hade konfiskerats, se Heb 10:32-34, dock hade de ännu inte lidit martyrdöden]* när ni kämpar mot synden,
5 och ni har helt *(fullständigt)* glömt den uppmaning *(uppmuntran)* som riktas till er som söner *[som kommer till er på samma sätt som*

en far argumenterar, resonerar och för en dialog – gr. dialegomai – med sina söner/barn]:

Min son, förakta inte *(ta inte lätt på)* Herrens fostran *(disciplinering, tuktan)*,

tappa inte heller modet *(duka inte under)* när han tillrättavisar dig,
6 för den Herren älskar fostrar *(disciplinerar, tuktar)* han,

han pryglar *(straffar, agar)* ju var *(varje)* son som han tar emot *[välkomnar nära sitt hjärta och har kär]*.
[Citat från Ords 3:11-12, se även Job 5:17; Ps 89:31-33; Ps 118:18; Ords 15:10; Jak 1:2.]

7 När *[andra handskrifter: om – i grekiskan skiljer bara en bokstav]* ni håller ut *[ända fram till slutmålet]* under fostran *(disciplinering, tuktan)* – *[tänk på att]* Gud behandlar er som söner. För vilken son blir inte fostrad av sin far?
8 Får ni inte fostran *(disciplinering, tuktan)* – något som alla de andra har fått *[sin]* del av – då är ni oäkta barn och inga riktiga söner.
9 Dessutom så hade vi våra jordiska *(köttsliga)* fäder som uppfostrare, och vi respekterade *(vördade)* dem. Ska vi då inte så mycket mer underordna oss andarnas Fader så att vi får leva?
10 För det var verkligen så att de *[våra fäder här på jorden]* fostrade oss en kort tid *(ordagrant: några korta dagar)* så som de ansåg lämpligt *(efter det som enligt dem verkade bra)*.

[Mänsklig fostran baseras på ofullständiga bedömningar och tillfälligt temperament. Ibland orättvist, ibland för hårt, andra gånger för släpphänt.]

Han *[Gud]*, däremot *[som vår himmelske Fader som känner allas hjärtan, se Matt 6:9; 1 Kung 8:39; 1 Sam 16:7]*, gör det för vårt bästa *[på ett kombinerat sätt som ger oss fördelar på alla områden]*, för att vi ska få del av hans helighet.
11 För stunden *(gr. paron)* verkar ju ingen fostran *(disciplinering, tuktan)* vara till glädje utan *[snarare]* till sorg *(bedrövelse, smärta)*, men efteråt ger den – för dem som har tränats *(gr. gymnazo)* genom den – *[avkastning i form av]* rättfärdighetens fridsamma *(rofyllda, välgörande)* frukt. *[Frukt står liksom i Gal 5:22 och Jak 3:18 i singular.]*
12 Styrk därför kraftlösa händer och svaga knän *[Jes 35:3]*.

13 Gör stigarna raka för era fötter *[Ords 4:26]*, så att det som haltar inte går *(skulle gå)* ur led, utan istället *(ännu hellre)* blir *(skulle bli)* botat *(helat)*.

[I många beskrivningar av antikens tävlingar, särskilt i pankration som var en kombination av brottning och boxning – beskrivs hur fötter vrids ur led.]

Sök frid med alla och helgelse

14 Sträva *(sök ivrigt; jaga hängivet)* efter frid med alla och *[efter]* helgelsen

– utan den kommer ingen *(utan vilken inte någon alls kommer)* att se Herren.
15 Se till *(gr. episkopeo, jfr 1 Tim 3:1) [vaka över ditt hjärta (Ords 4:23) så]*
att ingen går miste om Guds nåd,
att ingen bitter rot får växa upp
och skada och smitta många,
16 att ingen är sexuellt omoralisk *[som bryter förtroende och förbund]* eller oandlig som Esau *[Jakobs bror, se 1 Mos 25:33-34]*, som sålde sin förstfödslorätt för ett enda mål mat.
17 Ni vet att när han sedan ändå ville ärva välsignelsen blev han avvisad. Han fann ingen möjlighet att ändra sig, trots att han sökte välsignelsen under tårar.

Ett rike som inte kan skakas

[Nu följer en jämförelse mellan det gamla och det nya förbundet. De två bergen Sinai och Sion används i liknelsen. På berget Sinai fick israeliterna lagen under fruktan, se 2 Mos 19:10-20:26. I kontrast finns nu ett himmelskt Jerusalem på berget Sion genom Jesu blod.]

18 Ni har inte kommit till *(närmat er)* något *[ett fysiskt Sinai berg]* som man kan röra vid *[2 Mos 19:12-13]*,

ett berg täckt av eld *[2 Mos 19:18]*,
töcken,
mörker,
storm *(oväder, åska)*,
19 till basunljud

och en röst som talade sådana ord att de som
hörde den bad att få slippa höra mer. *[Folket fruktade Gud, se 2 Mos 19:16, och bad Mose fungera som medlare, se 2 Mos 20:19.]*
20 De stod inte ut med det som befalldes: ”Även
om det är ett djur som rör vid berget ska det
stenas.” *[2 Mos 19:12-13]*
21 Så skräckinjagande var synen att Mose sa:
Jag är skräckslagen och darrar. *[5 Mos 9:19]*

22 Nej, ni har i stället *(närmat er)* kommit till
Sions berg,

den levande Gudens stad,
det himmelska Jerusalem *[i kontrast till Sinai berg som israeliterna kom till efter uttåget ur Egypten, se vers 18]*,
till myriader *(ordagrant ”tiotusentals”, beskriver också ett oräkneligt antal)*
av änglar samlade till fest *(festival, gr. panegyris – ordet användes om de olympiska spelen) [i kontrast till förskräckelsen då Gud visade sig på Sinai]*,
23 till en samling av alla förstfödda *[en förstlingsfrukt, se Jak 1:18]*
som har sitt namn i himlarna,
till Gud
som är allas domare,
till andarna av de rättfärdiga
som har fullkomnats *[troende genom tiderna som har insomnat, och som väntar på att stå upp tillsammans med Jesus och ikläs en förhärligad uppståndelsekropp, se 1 Kor 15:35-54]*,

24 till Jesus, förmedlaren av ett förnyat förbund
[det första förbundets medlare var Mose],
och det renande blod som talar starkare än
Abels blod.

[Det första förbundets blod var det offerblod som Mose vid Sinai stänkte på Israels folk. Förbundet med de återkommande syndoffren kunde aldrig rena från synd på det sätt som Jesu blod gör, se Heb 9:24-25. Abels blod ropar från marken efter hämnd, i kontrast till Jesu blod som ropar efter nåd och förlåtelse för våra synder, se 1 Mos 4:10. Abels offer av ett djur, till skillnad från Kains offer av grödor, är också en första svag skuggbild av Jesu blodsoffer, där Jesu blod talar mycket starkare, se 1 Mos 9:12-14.]

Varning – vänd inte Jesus ryggen

[Detta är den femte och sista varningen i detta brev. För de andra se Heb 2:1-4; 3-4; 5:11-6:20; 10:19-39.]

25 Se till *(var ständigt vaksamma så)* att ni
inte avvisar honom som talar. För om inte de
[israeliterna under ökenvandringen] kom undan
som avvisade honom när han varnade dem här
på jorden, hur ska då vi göra det om vi vänder
ryggen åt honom som från himlen varnar oss?

Ett rike som inte kan skakas

26 Den gången fick hans röst jorden att skaka
[när Gud talade med Mose på berget Sinai, se 2 Mos 19:18], men nu har han lovat och sagt:

Än en gång ska jag skaka inte bara jorden utan också himlen.

[Citatet är från Hag 2:6 och handlar om när Herren ska komma tillbaka och uppfylla sitt hus med sin härlighet. Stycket avslutas i vers 10 med att den kommande härligheten ska bli större än den förra. Gud förbereder nya himlar och en ny jord, se Jes 65:17; 66:22; 2 Pet 3:13; Upp 21:1.]

27 Frasen ”än en gång” visar att det som skakas ska försvinna *(förändras, bytas ut)*, eftersom det är skapat, för att det som inte kan skakas ska bestå.
28 När vi nu får ett rike som inte kan skakas, låt oss ha nåd *[Guds favör och kraft]*. På så sätt ska vi tjäna och behaga Gud med vördnad och fruktan,
29 för ”vår Gud är en förtärande eld.” *[3 Mos 10:2-3; 5 Mos 4:24]*

13

Låt tron bli synlig i era liv

Kom ihåg de troende

1 Förbli i syskonkärleken *(håll den ömsesidiga kärleken och omsorgen om varandra levande)*.

[Att visa omsorg om troende syskon gör att kärleken blir synlig. Här följer två exempel som tar upp gästfrihet och engagemang för de frihetsberövade. Jesus talar även om detta i Matt

25:31-46 och låter oss förstå att det vi gör utför vi egentligen för Herren själv.]

2 Glöm inte bort att vara gästvänliga *(visa kärlek genom att vara generösa och inbjudande mot främlingen)*, för genom detta har somliga haft änglar som gäster utan att veta om det. *[Flera personer i GT fick möta änglar: Abraham, se 1 Mos 18; Lot, se 1 Mos 19; Gideon, se Dom 6; Simsons far Manoa, se Dom 13.]*

3 Kom ihåg fångarna *[syskonen i tron som sitter bundna i fängelse]*, som om ni var deras *[fastbundna]* medfångar, de som misshandlas *(plågas, torteras)* som om ni själva var i den kroppen *(kände deras lidande)*.

Var inte självviska

[Egoism är kärlekens och omsorgens motsats. Här tar författaren upp två områden där självviskheten orsakar problem: den sexuella moralen (vers 4) och synen på pengar (vers 5-6). Första delen i vers 4 saknar verb och formar en ki-asm där adjektiven "hedervärt" och "obefläckad" ramar in sammanhanget. Sedan kommer två substantiv: "äktenskapet" och "sängen", som är ett uttryck för det sexuella samlivet, se Rom 9:10; 13:13. Centralt står "alla", vilket förstärker att både ogifta och gifta ska högakta äktenskapet som är Guds instiftade institution, något som är dyrbart, fint och vackert – ett heligt förbund.]

4 Hedervärt *(ärofyllt, dyrbart)*

ska äktenskapet vara
bland alla
och sängen
hållas obefläckad *(det sexuella samlivet inom äktenskapet är en fin och ren gåva från Gud)*,
för sexuellt omoraliska *(gr. pornos)* och äktenskapsbrytare *[som kränker och förvanskar äktenskapet]*
kommer Gud att döma.

5 Var inte girig *(inte penningkär – det grekiska adjektivet afilarguros är sammansatt av tre ord och betyder "inte-älska-silver")* till sättet *(karaktären)*, var nöjda med vad ni har *(hur er nuvarande situation är)*. För han *[Gud]* har själv sagt:

Nej – aldrig *[någonsin]* ska jag lämna dig *(släppa taget om dig, ge upp, låta dig sjunka)*,
inte *[heller]* – nej, aldrig *[någonsin]* ska jag överge dig *(lämna dig hjälplös mitt under svåra omständigheter)*. *[5 Mos 31:6, 8]*

[Två olika negationer föregår verbet "lämna" och upprepas tillsammans med en tredje negation före verbet "överge" i grekiskan. Detta understryker verkligen att Gud inte ska lämna eller överge oss. Citatet är hämtat från 5 Mos 31:6, 8 där Mose uppmuntrar Josua inför intåget i löfteslandet.]

6 Därför kan vi frimodigt säga:

Herren är min hjälpare *(den som rycker ut för*

att rädda och betjäna) [Ps 27:1],

jag ska inte vara rädd *(ha ångest, vara förskräckt)*.
Vad kan en människa göra mig?
[Ps 118:6]

7 Kom ihåg era ledare som gav er *(talade, förklarade)* Guds ord. Studera noga *(reflektera över)* resultatet av deras liv *(utgången; hur de fick sluta sina liv)*, och imitera *(kopiera; ta som exempel)* deras tro *(trofasthet)*.

[Många av de första församlingsledarna var nu döda – flera hade dött martyrdöden, t.ex. Stefanos och Jakob, se Apg 7:60; 12:2. Ordet "imitera" används även i 2 Thess 3:7, 9 där Paulus tar sig själv, Silvanus och Timoteus som exempel på hur de hade arbetat ideellt i Thessalonike för att inte belasta de troende där ekonomiskt. Johannes använder också samma ord i 3 Joh 1:11 om att följa goda exempel. Han omnämner Gaius, som var trofast och känd för sin osjälviska kärlek, se 3 Joh 1:5-7, och även Demetrius som alla talade väl om, se 3 Joh 1:12.]

8 Jesus den Smorde *(Messias, Kristus)*,
[är alltid] densamme –

i går *[då Jesus vandrade på jorden och de första ledarna såg honom, se vers 7, men även sedan tidernas begynnelse, se 1 Pet 1:20]*,
i dag *[i vår tid]*,

och för evigt *[i alla tidsåldrar och med evighetens fulla innebörd].*

[Jesus är utan början och slut och alltid densamme. Här ges extra tyngd när både hans namn (Jesus) och hans titel (Kristus) används. Det grekiska ordet Christos betyder "den som är smord" eller "den Smorde". Den hebreiska motsvarigheten med samma innebörd är Mashiach (Messias). Israels präster och kungar smordes med olja, så ordet används generellt om en smord präst eller kung som avskilts för tjänst, se 3 Mos 4:5; 1 Sam 10:1, men mer specifikt syftar "den Smorde" på världens Frälsare som ska regera som kung utifrån Jerusalem. Även om hebreiskan inte gör skillnad på små och stora bokstäver gör bibelöversättningar det för att förtydliga vad som åsyftas. Att Jesus är den Messias som Skrifterna (Gamla testamentet) profeterar om visar Nya testamentets författare genom att unisont vittna om honom som "Jesus den Smorde" – vår smorde Konung och Överstepräst. Både människan Jesus – som genom sin jordiske far Josef härstammade från kung David av Juda och genom sin mor Maria från prästsläktet Levi stam – och Jesus, Guds Son, representeras i "den Smorde". Fadern i himlen har utsett och smort sin Son till att en dag bestiga Davids tron här på jorden, se Jes 9:6-7.]

9 Låt er inte föras bort *(ryckas med, bli lurade)* av alla slags främmande läror. För det är gott

att bli styrkt i sitt hjärta *[den inre människan]* genom nåd och inte genom *[yttre ceremoniella]* regler om mat som inte har hjälpt dem som har sysslat med sådant.

10 Vi har ett altare från vilket tabernaklets tjänare inte har rätt att äta.
11 Offerdjurens blod bärs in i det allra heligaste av översteprästen som syndoffer, men själva kropparna bränns upp utanför lägret.
12 Därför, för att helga folket genom sitt eget blod, led *(pinades och dödades)* även Jesus utanför stadsporten. *[Slakresterna från djuren som offrats i templet kastades utanför lägret (2 Mos 29:14), på samma sätt dödades Jesus på Golgata kors, som låg utanför den dåtida stadsmuren i Jerusalem.]*

13 Låt oss gå ut till honom utanför lägret och bära *[ordagrant: bärande – dvs. samtidigt som vi bär]* hans smälek *(skymf, vanära) [den förolämpning, tillrättavisning, förebråelse, beskyllning och ärekränkning som han fick utstå]. [Låt oss lämna judaismen med dess betoning på det yttre och i stället söka oss till Jesus där den inre överlåtelsen leder till verklig förändring.]*
14 För här har vi ingen permanent stad, utan vi ser fram emot *(söker efter, längtar efter)* den som ska komma.

15 Genom honom får vi därför ständigt *[oavsett omständighet]* frambära lovets offer till Gud *[ära och upphöja honom med sång]* – det är

(det vill säga) en frukt från läppar som *[med tacksamhet och i full överenskommelse öppet]* bekänner *[sig till] (bejakar, prisar)* hans namn.

16 Men glöm inte att göra gott och dela med er *(försumma inte välgörenhet – gr. eupoiia och gemenskap – gr. koinonia) [både när det gäller det materiella och det emotionella]*, för sådana offer behagar *(är välbehagliga inför)* Gud.
17 Lyssna på dina andliga ledare och låt dig överbevisas av dem *[utifrån Guds ord som de talar]*, för de vakar ständigt över era själar och ska avlägga räkenskap *[för sin trohet till sin kallelse, se Apg 20:28]*. Låt dem kunna göra detta *[vaka över er]* med glädje och inte med tungt hjärta *(suckan, klagan)*, för det skulle inte gagna er. *[Ordet "gagna" är ordagrant en ekonomisk term: "att inte betala". Ett andligt ledarskap som ständigt måste oroa sig för en församling, är en dålig investering.]*

18 Fortsätt be för *(runtomkring – gr. peri)* oss *[brevets författare och de som finns hos honom]*! Vi vet att vi har ett gott samvete, för vi vill göra det rätta *(leva ärligt och rätt i allt)*.
19 Jag vill verkligen uppmana er att göra detta *[be för mig]*, så att jag snart kan få komma tillbaka till er.

[Detta är första gången författaren nämner sig själv i brevet. Han ber om förbön. Det är oklart vad som hindrar författaren från att komma, vers 23 antyder att han är fri att resa.]

20 Nu ska fridens Gud som i kraft av ett evigt förbunds blod har återfört fårens store Herde, vår Herre Jesus, tillbaka från de döda,
21 utrusta er *(till tjänst)* med allt gott så att ni kan *(själva har förmågan att)* utföra hans vilja. Hela tiden verkar han i oss, genom Jesus den Smorde *(Messias, Kristus)*, så vi förmår göra det som behagar honom. Hans är härligheten i evigheters evighet, amen.

Avslutande hälsningar

[Som avslutning definierar författaren vad det är han skrivit. Det är både en uppmuntran och ett brev. Ordet för skrivit är grekiska epistello. Det svenska ordet epistel, som beskriver ett brev, kommer härifrån. Avsaknaden av en inledning med avsändare, mottagare och hälsning gör att brevet skiljer sig från andra nytestamentliga och samtida brev. Genren verkar vara en uppmuntrande predikan med en avslutande hälsning. Det kan vara så att författaren i ödmjukhet väljer att inte blanda in sitt eget namn i inledningen.]

22 Jag ber er, syskon *(bröder och systrar i tron)*, att lyssna tåligt på mina uppmuntrande *(uppbyggande)* ord, eftersom jag har skrivit kortfattat till er.

[Brevet tar ungefär en timme att läsa. Det är kortfattat i jämförelse med allt vad författaren hade på hjärtat och ville dela. På flera ställen

ursäktar han sig för att han inte hinner gå in på alla detaljer, se Heb 5:11; 9:5.]

23 Jag kan berätta för er att vår broder Timoteus
har blivit frisläppt. Om han snart kommer hit
ska vi besöka er tillsammans.
24 Hälsa alla era ledare och alla de heliga. De
troende *(bröderna och systrarna)* som är från
Italien hälsar *[också]* er.

[Det är naturligt att de som ursprungligen var från Rom och Italien hälsade tillbaka till sina vänner, vilket gör att brevet troligtvis var skrivet till Rom. Rubriken på brev är ofta en angivelse om vem brevet är avsett för. Romarbrevet är ju t.ex. skrivet till kristna i Rom. I detta fall avser dock titeln troligen brevets avsändare. Det är judar från någon provins i Romarriket. Efesos är en tänkbar plats. Timoteus rörde sig ofta där och kunde ha blivit fängslad och frigiven.]

25 Nåden vare med er alla.

Svenska Kärnbibeln - en expanderad översättning

Swedish: Svenska Kärnbibeln - en expanderad översättning (New Testament)

copyright © 2017-2024 Svenska Kärnbibeln

Language: Swedish

Contributor: Svenska Kärnbibeln

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-07-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Jul 2025 from source files dated 3 Jul 2025
c5cfac14-0500-50d4-bd1a-4691a8b8b3b6